

Szerkesztőség és kiadó hivatal
P. O. SIMC FFY-ház a város-
háza mellett
HIRDETÉMÉNYEK.
Hirdetési díjak és a kiadás körüli panaszok
vagy a lap sz. ill. részét illető
kérdések a szerkesztőségben
fogadottak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponta, a vasárnap és péntek kivételével.

Flonzeres ár:

Helyben kézbe hordva vagy viták a po. an
küldve:

Egész évre 10 frt —
Félévre 5 frt —
Negyedévre 2 frt 50 —
Egy hónapra 1 frt —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopitisorozsereibejtatásáért: kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 20 kr
Nyiltér 4 hasábsopitisoráért 20 kr.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Szerda, szeptember 23.

184. szám

Debreczen üdvözlötte Tisza Kálmának!

Lélekemelő ünnepélynek volt ma színhelye Debreczen város gyűléstermé! Megtörtént — és ez nagy szó! — hogy a pártviszály kívül maradt a termen, s hazafias érületben egyggyé olvadt az elismerés minden ajkon. Ünnepély volt ez, a milyen a mi, vizsgálódásokkal teljes korszakban ritkaság s örömmel konstataljuk, hogy a debreczeni politikai pártok ha egyébben ellentétes nézeteket vallanak is, de egyben mindnyájan egyetértenek, abban t. i. hogy Tisza Kálmának mint kormányfőrnek, mint olyan-
nak a ki kormányelnöksége tíz éve alatt egy korona, mint az országfőbbségének feltétlen bizalmát bírta, a kormányzás körül elévülhetetlen érdemei vannak.
A mai városi közgyűlés szokatlan mély volt és mert már előzőleg híre jött, hogy indítvány fog tétetni arra nézve, miszerint a közgyűlés küldjön üdvözlő feliratot Tisza Kálmának 10 éves kormányelnöki jubileuma alkalmára, — bizonyos ünnepies színt öltött.

A gyűlés az elnök főispán mélt. gróf Dégenfeld József ur által megnyitvatva, ugyancsak ő egy igen szépen átgondolt, felekölt szellemű beszédben tette meg indítványát.

A beszédet — a mint azt gyorsíró híányában lejegyezhetjük, következőkben részük olvasóink:

T. közgyűlés!

Mielőtt a tárgysorozatba felvett tárgyak tárgyalásába bocsátkoznánk, egy nevezetes momentum közeledése alkalmasból, bátor vagyok arra a közgyűlés figyelmét felhívni.

A jövő hó folyamán lesz 10 esztendője annak, hogy ő csász. és apostoli kir. felsége Tisza Kálmán (éjen) miniszterelnökké nevezte ki. Kétségtelenül kiváló egyéni tulajdonságok és tehetségek kívántának ahhoz, hogy valaki 10 éven keresztül a kormány élén fenntudja magát tartani s megőrizze a korona és parlament bizalmát; ezért is, és különösen mert ezen 10 évi cyculus alatt egyért a magyar állam eszme praegnans kifejezést, ezen idő alatt jöttek létre hazánkban a consolidált állapotok bátor, boldom propositióba hozni, hogy a t. közgyűlés, azon közeli és benső viszonyból, mely Debreczen és a kitünő államférfi között a múltban létezett és létezik ma is, adjon kifejezést táutorithatlan bizalmának és Tisza Kálmán miniszterelnök ő excellentiáját ezen 10 éves jubileum alkalmával felirattal üdvözlölje.

A beszéd végeztével olyan lelkes éljenzés tört ki, a milyet csak ritkán hallott még az a közgyűlési terem!

No hát ezt csak látni és hallani kellett, hogy mindenki meggyőződjék róla, miszerint Debreczenben minlenféle politikai pártok meghajonak a Tisza Kálmán nagy érdemei előtt, hogy itt a párt-szenvedély nem vakított el annyira senkit, miszerint meg ne lássa azt a kimagasló alakot a kinek önzetlen, tiszta hazaszeretete, a korona szeretetét biztosította hazája számára.

Miért soroljuk mi fel újra az érdemeiket? Hiszen a Tisza Kálmán politikai élete egy nyitott könyv, melynek lap-

jain egy homályos foltot is hiába keressünk. — Hazája boldogításán fáradozott mindig s úgy kormányozta annak sokszor hánykódó hajóját hogy az biztos rővpartot ért s most nyugodtan nézhet a jövő elibe.

Bizony sok keserű megpróbáltatást állott ki, de erős kezekkel tarotta a kormányt akkor is. Erhette ötét bármi, de a haza szent ügyét nem ejtette el egy percze sem.

Ezt az érdemet ismerte el Debreczen város közgyűlése akkor, midőn „egyhangilag megszavazzuk!” felkiáltással elfogadva az üdvözlő felirat tárgyában tett indítványt.

„A ki mást meg tisztelt, magát tisztelti meg!” mondja a példabeszéd. Debreczen város ellenzéke megtisztelte magát akkor, midőn elfogadta az indítványt s elismerte annak érdemeit, a kit különben mint ellenzék nem mindenben támogat.

Szép jelenség s méltó, hogy ne feledjük el a pártküzdelem napjaiban sem!

Jókai Mór beszámolója.

[Vége.]

Mikor én ezeltől tizenegy esztendővel Németországba utazva, szerencsés voltam a nagy német állam legnagyobb államférfia, Bismarck herceg által elfogadtatni: ez a magából látó szellem így szólt hozzám: „azon legyenek önök, hogy Magyarországból egy erős államot alkossanak. Ne riadjanak vissza az akadályoktól. Németország örülni fog annak, hogy ha Magyarország megerősödik és vele együtt az osztrák állam. Németországnak nem kellene Ausztria német tartományai. Mi az ellen kezdünk háborút, a ki azokat Ausztriától elszakítani s hozzájuk ragasztani akarja. Magyarországot igazi államalakítani pedig önök magyarok vannak hivatala. Ismerem a nemzetet, laktam között. A többi népfajok is mind igen drakak, becsülésre méltók, jó katonák, jó munkások, becsületes erkölcsűek; de adminisztrálni, organisálni csak a magyar van hivatala. Azon legyenek, hogy a magyar államot, mint ilyent megerősítsék.”

Es azóta tizenegy esztendő múlt el, mit tettünk ez idő alatt államunk megerősítésére, beszélik a tények. Nem a magunk szája dicsekedik vele, a külföld elismerése szól. Had-seregünk erejét kipróbálta egy sikerdus hadjárat, monarchiánk befolyását hirdeti a sok év óta fenálló béke a Balkán szigeti rend és nyugalom, hitelünket számokban fejezi ki az európai börzék árfolyama a különbözet a ma és a tizenegy év előtti között. Kereskedelmünk emelkedését tennsítják a kikötőket népesítő hajók, s népünk békés munkálkodásának eredményét láthatóvá teszi országos iparkiallításunk, melynek megtekintésére a világ minden nemzetei nagy tömegekben s kiváló alakoktól képviselve sereglenek és mindannyian magasztaló elismeréssel térnek vissza belőle. Német, francia, angol, lengyel, cseh szerb, bolgár orosz rokonszenves nyilatkozataikkal, üdvözlőlik a magyart, nem a hiu pompáért, hanem az ipar, a technica, a mezőgazdaság a művészet terén tett rohamos előhaladásért.

S ez nemcsak a magyar fajnak az előhaladása: része van benne a horvátoknak, a töröknek, a szerbnek, a románoknak, az oroszoknak, de különösen nagy része a német fajnak. Országos kiállításunk élő, látható tanúbizonysága annak, hogy képezhet anyiféle eredetű népfaj szellem, működésében egy összefoglalt nagy politikai nemzetet.

Mindent a nemzeti gyűlöletből élő chauvinisták irigy szemmel nézik hogy államunk megszilárdulása számításaira keresztet húzott. Most már levetik az alarozot; nem beszélnek mint loyális alattvalók, alattomos lázangást szítanak, állam, trón és birtokos osztály ellen. Ezen veszedelmes bujtogatásnak ellensúlyozására alakultak közművelődési egyleteink főképp az erdélyi. Céljuk a becsületes köznépet megtartani, vagy ha kell visszavezetni a békés lazasszeretet útjára. Eszközök között nincs semmi erőszak, mivel működésüket sikerre vezetni törekszenek, népiszkolák, kis-dóvók, ösztöndíjak, művészet, irodalom, dal, zene, szó. Hát ezek azok a Dzsingisz-

káni népirtó eszközök, a minőkkel a nemzetiségi chauvinisták bennünket vádolnak?

En a chauvinizmust, még ha magyar is, ritélem, s saját nemzetiségünk a partolását nem viszem odáig, a hol egy másjaku nemzetiség elnyomása kezdődik. De Magyarországon, a hol a törvény lett hozva a nemzetiségek egyenjogúsításáról; a hol a törvény előtt minden állampolgár egyenlő joggal van felruházva erről szó sem lehet. Ellenben társadalmi uton minden nemzetiségnek joga van a sajátját a közművelődés eszközeivel előmozdítani.

Azért nem helyeselném, ha a törekvés a magunk részéről is túl menne a társadalmi téren a közművelődésnek úgy kell a népbe behatolni, hogy az azt, mint jótékony-ságot, fogadja, ne pedig mint érezhető terhet.

A magyar állam eszmeének vannak ellenzékei a ki irrendentákról álmodik háymázos álmodat, azt feleljük, hogy: „Gyere ide, vedd el!” — de ha belső az ellenfél, a ki a magyar állam eszmeének utjába áll, az az nem bánhatunk úgy el, mint ellenséggel. Az a mi saját hazánknak a fia, saját uralkodónknak az alattvalója, azt nem megverni, de megverni a feladatunk, annak irányában a bölcseséget párosítanunk kell az erővel.

Fényes példát áll előttünk e tekintetben a koronás királyunk maga, ki a legközelebbi slavonai hadgyakorlatok alkalmával, aholott mint a közös hadsereg legfőbb vezére, — jelent meg; minden nyilatkozatában úgy szólt a horvát testvér-nemzethez, mint Szent István koronájának felkent viselője, tudtva vele bölcsen és kegyesen hogy a horvát slavon nép az ő hűséges nemzete, de egyszersmind a Szent István birodalom testének hozzátartozó része, s maga emelte magasra Magyarországot ezimeres zászlóját.

S ugyan miért hadakoznánk egymással magyarok és nemmagyarok? A gramatikánkért?

En szentül hiszem, hogy a nemzetek „türelme” egy más irányába meg fog honosulni egész Európában mint a hogy meghonosult a vallási türelme. Volt idő, a mikor Európát harmincz évig lehetett háboruskodtatni a vallás hit különbsége miatt, mai napon harmincz percig tartó disputát sem lehet-e miatt kezdeni. Így elfog enyészni a nemzetiségi gyűlölet ödes is. S akkor aztán lesz egészséges üzletforgalom, lesz komoly béke; lesz pénze mindenkinek, a ki dolgozni szeret.

Egy lépés előre ehhez a korhoz a kolozsvári magyar egyetemi tanulóknak az az elhatározása, hogy ő a román nyelvet meg fogják tanulni. Buzdításra méltó gondolat! Bár valamennyi iskolánkban inkább tanítanak a görög nyelv helyét egyet a hazai nemzetiségek nyelvéről. Csodálatos hogy minket magyarokat nem tesz az rossz hazafiakká, ha több nyelvet tudunk.

Amíg azonban a mi culturegyeletünk ily üdvös gyógykezeléshez fogunk egy intervenciót bajunk egyszerre nagy meglepet sünkre felmerül a bunsági németek p raszt egylet tüneménye; Illuminálva a mérsékelt ellenzék vezére gróf Apponyi Albert organizáló vállalatával.

A bánati német lakosság mindenkor a leghivebb, békeszeretőbb hazafiak tömegét képezte, a magyar nemzet bajában harezában mindenkor osztozkodott: csodának lett történni ha még ez is ellenünk támad s ellenünk nyújt kezét.

Ez ellen ugyan ők maguk is siettek titlakozni s én szavak öszinteségét föltétlen elfogadom. De annál kevésbé fogadom el a nemes grófnak azt az állítást, hogy a bánati németeknek a magyar kormány elkobozván jogaikat szabadságukat, amiket ő majdan segitend nekik visszavívni — Ugyan miféle jogot, vagy szabadságot confiscált a magyar kormány a bánati németektől?

Azt tette velök, hogy nem erősítette meg a német paraszt-egylet ezimén alakulandó társulatok „alapszabályait”!

Először is Magyarországon 48 óta parasztlak nincsenek; itt mindenki egyenlő polgár: elég baj hogy nemzetiségekre és felekezetre van szakgatva a nemzet: rosszat tesz vele a ki még osztályokra is szét akarja bontani. Egyébiránt a ki a bánatban parasztnak nevezi magát az bitokára nézve, a mi felvidéki földesurainkhoz képest, aristokrata. Az után pedig egy háromvármegyére kiterjedő társaság minden kormányi felügyeletet lehetlenné tenne. Ha gázkasági egyletet akarnak alakítani megyénkánt az ellen-

egy hiszem e kormánynak sem lenne semmi kifogása

E megérthetetlen mozgalom védelmére aztán az ellenzék organumai ilyenforma nézeteket bocsátanak közre: „Hogy Ausztriában is vannak paraszt egyletek” elég baj az Ausztriának. Minek oltjuk mi be magunkba mindazt a himlőt, a mitől az osztrák parlament ábrázolja ragyás lesz. — Aztán megint: hogy hiszen nem akartak a bunsági németek politikai társulattá alakulni; hanem csak a végéből, hogy közösen vásároljanak be vetőmagot tenyészbírák. Ez bizony elég rossz tréfa mikor annyi buzajja termett a bunsági német földművesnek, hogy el nem tudja adni, nehogy vetőmagot vegyen mástól: hát aztán a bika vásárlásra három vármegye németpolgárságának kell egyesülni? Minotauros gondolat! S az ilyen bikák kiválasztására éppen Apponyi gróf vezénylete szükséges? Vallják meg igazán, hogy korteskedni mentek oda a jövő választásokra, Ez szabad ezt meg nem akas dályozhatja senki. Két évvel az új választás előtt. — Azt mondják, „a régi balközép it keresett magának támaszt a „bunsági német ellenzéki elemek közt.” Lehet. De ezt nem akkor tette, mikor a román irrendenta gyujtogató proclamációjával árasztja el ugyan a vidéket. Más dolog ha az ember élő gyertyával egy sötányába megy be, vagy egy köszvényába. Apponyi gróf és hívei épen akkor segítenek bennünket tépni, mikor is a kezünk tele van a megtámadóink elleni védekezéssel.

„Mentségül azt hozzák fel, hogy ők épen azért jelennek meg e veszélyes mozgalom színhelyén, hogy a hazára nézve oly káros nemzetiségi ellenzék iramlatot egy loyális mérsékelt ellenzék csatornába levezzessék. En kétkedem ennek a vállalatnak a sikerében. Tíz éve mar, hogy Apponyiék mérsékelt ellenzék csatornában leveztette vannak az erdélyi szászok, s hogy eddigelő mi volt e szövetkezésnek az eredménye, arról beszélnék a nagyszobeni — most már felozlatott esküdtársak itéletei s a Németországban elhintett gyűlölet a magyar állameszme ellen. Apponyiék azt mondják: ők csak Tiszát akarják megbuktatni, de a magyar nemzetet felmagasztalni a nemzetiségi ellenzék segélyével; eddigelő azonban elérték vele az ellenkezőt: Tisza kormányát felmagasztalták a magyar nemzetet pedig a magyire lehetett eláztatták Németország előtt.”

Ennek lehetnek még igen rossz következései: egytől mindenesetre félek: attól hogy Apponyi gróf a legutóbbi kísérletével önmagát járja le a magyar nemzet előtt végképen szövetkezve olyan emberekkel, a kiket a nemzet még a ő vezérlete mellett sem fogad el soha.

S ezt én öszintén sajnálom; mert én Apponyi roppant tanulmányok által emelt nagy lelki tehetségének igaz tisztelője vagyok, s benne a jövővéd vezérférfiaknak egyikét szerettem volna mindig látni; a mely eredményemet ily előzmények után tünedezni látom. Az ő programja: a programtalanság Tavaly felállította az iparososztályt, mint politikai pártot, a telen tömöríteni „késült” a magyar arisztokrátiát, a tavaszszal lábra tette a gentrit, a nyáron a parasztpártot consolidálja. Hihető, hogy őszre a régi polgári osztály rendjét fogja regenerálni! — Hihető, hogy őszre a régi polgári osztály rendét fogja regenerálni: omnia ad majorem Dei gloriam. Ilyen sok fából faragott államférfi Magyarországot nem vezet diadalra.

Az egyébiránt, hogy Apponyiék két évvel az új országgyűlési szak előtt kezdik el a választási izgalmakat, előttem döntök arra, hogy őt esztendőre kell tenni az országgyűlés tartamát egy pár évig mégis pihentesük a jó népet.

Három hét mindezek után is fenmarad az az első kérdés, hogy miért nincs pénzünk? miért nincs a teményeknek rendes ára? Amig az a boldog aranykor bekövetkezik a midőn a népek kibékülnek egymással s kormányok lefegyverkeznek és leszállítják a hadi kiadásat addig is mit csináljunk mi szegény parasztlak és még szegényebb urak? Erre a vitás kérdésre, úgy hiszem minden képviselő minden jölt, minden népevér és minden gazdasági vezércikkirő rögtön meg tud felelni. Vannak csalhatlan módszerek. „Külön vámtérület, fogyasztásiadó retorziók vámak — egyedül én, a poeta vagyok megátkozva azzal hogy a választóim előtt nem tudom fantáziáimnak semmi hasznát vanni. En megvallom öszintén hogy míg a kellő adatok elem-

rdetményi
at.
törvényszék mint
özhirre teszi, hogy
je végrehajthatónak
torné végrehajtható
rt tökékövetelés és
ehajtási ügyében a
yszék területén levő
n fekvő a 325 sz.
nra az árverést 400
itottkikiáltási árba
a fennebb megjelölt
évi november hó 2-ik
órákor Derecske
tartandó nyilvános
itott kikiáltási áron
léközők tartoznak
árának 10 % -st
az 1881. LX.
ár olyammal számi-
november hó 1-én
gazságügyminiszteri
j-elölt óvadékképs
dött kezéhez letenni,
t.-ez. 170. §-a tr.
znek a bíróságnál
ő kiállított szabály-
tszolgáltatni.
en 1885 évi augusz-
t. törvényszék mint
Barta
jegyző.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Budapesti
KIALLITÁSI SORSJEGYEK á **1** frt

4000
nyeremény

Főnyeremény
készpénzben csak **1%** levonással

100.000 ft

továbbá **20.000** ft **10.000** ft értékben

11 sorsjegy **10** frt

Kiállítási sorsjáték-kezelősege Budapest, Andrássy-út 43.

ÜZLETI MEGNYITÁS.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek szives tudomására juttatni, hogy helyben
piacz-utca, a városház épületben

NŐI DIVAT,
vászon, fehérnemű és rövidáru-üzletet nyitottunk.

Megemlíteni bátorkodunk, hogy üzletünket mindig a változó divat igényeihez fogjuk alkalmazni, főszólyt fektetve a megbízások pontos és méltányos eszközzésére.

Midőn becses pártfogását kérnénk, maradtunk
teljes tisztelettel

Gyenes Testvérek.

Mintákat kívánatra bérmetve küldünk

VÁROSHÁZ EPÜLETBEN.

Női divat és rövidáru

Vászon és fehérnemű

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

BOSZNAY J.

Debreczen Czegléd-utca.

Ajánlom a nagyérdemű közönségnek raktárimon nagy mennyiségben levő **őszi** és **téli** czikkeket u. m.

ruhakelmék, futó és nagy szőnyegek,

valamint több ezer darabra menő

SZÖVET MARADÉKOKAT

feltűnő **olcsó leszállott árak** mellett.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENÖR“

legújabb és legdivatosabb betűkkel
GAZDAGON FELSZERELT

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN, PIACZ, SIMONFFY-ház,

ajánkozik mindennemű nyomdai munka gyors, diszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ivenk, hivatalos nyomtatványok,
MINDEN ALAKBAN
ÜGYVEDI ÉS KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK,
falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok,
báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek
a legjutányosabb árakon állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Szerkesztő
Piac SIMONFFY-ház

HIRD
átírózat-pénzek
valamint a la
nőlen közle

Bérmont-tien levé
fog

XII. év

Közköny

Öt évig
Mikor Bud
kellemetlen
egy vidéki
denkiben te
hamar elűzt
ne: meglepő
széles piacz
a kisebb
és piszok;
nyelmes ko
A filvészer
belső gazda
reczen már
ros voltát,
numentális
szárnya fog

E hal
izlés, belát
csak három
külni. — A
megérteni.
ros: a Nép
a kiknek
s még ke
nem számo
ne kelljen
technikát fe
kását fejl
sággal bán
gatnak De
nek legnag

Azt h
hogy e leg
kollégium
rem a főis
ezt a term
nak, vagy
kal inkál
ságnak. I
kincs, mel
tűz, mely
falak fogj

A kil
pitották, s
jól tudták
nagyobb
hat. Meg
könyvtárát
hezítették
pedagógia
tanulókat
ha az ifju
kezébe ve
ben felel
megállapít

Ma a
mindinkáb
kek magá
felsőbb ol
tanszabad
volna a l
adóul sz
ságra, mi
maga vég

Az
tesen es
könyvtár
olvasó t
kola éret
gatóknak
gük van
vános ol
A k
városi k
ben anna
mily jóté
a tanuló
küle alig
nát rem
emliem